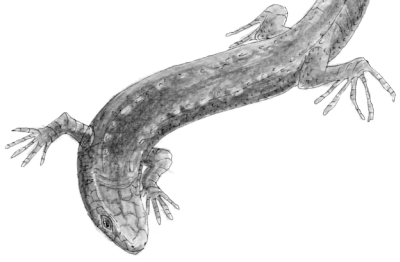

Kivilaiturilla

Kalasääski leluttelee ilmassa, syöksyy nopeasti alas ja nappaa saaliikseen vedessä uivan lahnan. Jokaisella eliöllä on oma tapansa liikkua.

Liikkuvat eliöt

Lapset jaetaan ryhmiin (sisiliskot, tähkä-ärviät, lahnat, naurulokit) ja sovitaan yhdessä lajien liikkeet. Seistään piirissä ja kalasääski (leikin ohjaaja) käsklee: sisiliskot kyykistykää kivenkoloon, tähkä-ärviät huojukaa, lahnat heiluttakaa pyrstöä, naurulokit liitäkää, kaikki eliöt liikkukaa. Lajit toimivat kalasääsken käskyn mukaan nopeasti. Väärin käskyjä tulkinneet siirtyvät tuomaristoksi. Leikki loppuu, kun yhdenlaisia eliöitä on enää jäljellä.

Totta totisesti

Sisiliskolla on kolme silmää. Kahdella se näkee eteen ja sivulle. Kolmas on pääläella ja sillä se aistii valon ja lämmön. Sisilisko horroskaa kivenkolossa talven ja liikkuu kesällä aurinkoisella säällä.

Mitä vielä?

Leikkikää ”Liikkuvat eliöt” -leikkiä muillakin lajeilla ja uusilla liikkeillä.

sisilisko

Tulvaniityllä

Keväällä Laajalahdelle saapuu tuhansia muuttolintuja. Suurin osa niistä jatkaa matkaansa pohjoiseen, osa jää tänne pesimään. Alkukesällä kerttuset laulavat rantapensaikossa ja silkkiuikun pallero-poikaset ratsastavat emon selässä. Syksy tuo taas muuttolinnut levähtämään Laajalahdelle, ja niemen talviasukas palokärki kaivelee kuolevista kuusista kovakuoriaisten toukkia.

Jatkokertomus linnuista

Lapset istahtavat pitkospuille ja penkeille kuin kottaraiset sähkölangalle. Alkaa jatkokertomus linnuista ja kevästä / kesästä / syksystä / talvesta vuodenajan mukaan. Ohjaaja aloittaa esimerkiksi näin: ”Joka kevät västäräkki palaa Elfviikin niitylle ja...” tai ”Kesällä sinitiainen poikaset tirsuttavat rantapusikossa, kunnes ...”, ”Syksyllä harmaahaikara suunnittelee muuttoa etelään, mutta jos...”, ”Talvella varisten raakunta kertoo, että...”. Kukin lapsi jatkaa vuorollaan kertomusta.

Totta totisesti

Silkkiuikun pesäkeko on uiva lautta. Lehtokerttu kyhää matalalle pensaaseen hataran korsipesän. Räkättirastas rakentaa puuhun heinistä ja savesta puolipallon muotoisen pesän.

Mitä vielä?

Tehkää pihan hiekkalaatikkoon pienoismetsä esim. tikuista lintuja, heinistä linnun pesiä ja pikkukivistä munat, oksista ja lehdistä puut...

suolavihvilä

Metsässä

Monet kovakuoriaiset toukkineen asuvat vanhoissa kuusissa. Maahan pudonneen kaarnan alla voi lymyt monia pikkueläimiä. Palokärki hakkaa kuusiin koloja etsiessään hyönteisateriaa.

Miltä tuntuu?

Etsikää ja tunnustelkaa lähimetsän kaatuneista kuusista erilaisia asioita. Älkää nyhtäkö mitään irti!

Mikä on kovaa, mikä pehmeää? Mikä tuntuu karhealta, terävältä, sileältä jne.

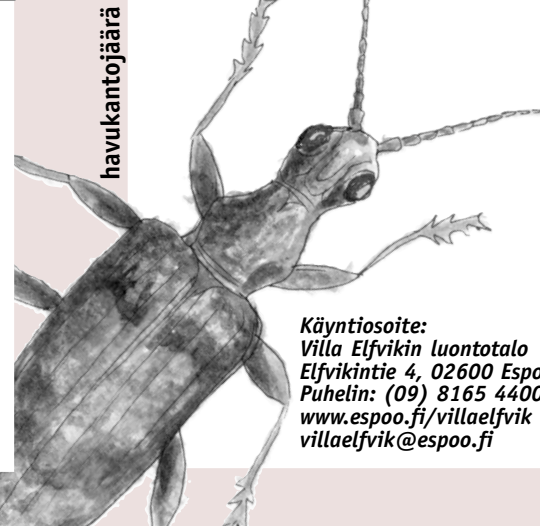
Tunnustelkaa erilaisia toukkien syömäkuvioita.

Totta totisesti

Havukantojäärän toukka valmistaa kaarnan alle puutikuista itselleen kotolokehdon, jossa aikuistuva kuoriainen talvehtii.

Mitä vielä?

Laskekaa kannon vuosirenkaista kaadetun puun ikä.

havukantojäärä

Käyntiosoite:
Villa Elfviikin luontotalo
Elfvikintie 4, 02600 Espoo
Puhelin: (09) 8165 4400
www.espoo.fi/villaelfvik
villaelfvik@espoo.fi

Esi- ja alkuopetukseen: Leikkien Luonnon helmaan

Elfviikin niemeä kiertää Luonnon helmassa -polku. Taiteilehtisen toiminnat liittyvät luontopolun seitsemään luontopilariin. Mitä vielä? -tehtävät voi tehdä joko ennen tai jälkeen Villa Elfviikin retken.

Luontopolku on 700 metriä pitkä ja metrin levyinen. Osa reitistä on hiekkatietä ja osa pitkospuu-polkua. Ruovikossa seikkaillaan ponttonisiltaan pitkin. Lumiseen aikaan reitti on auraamaton.

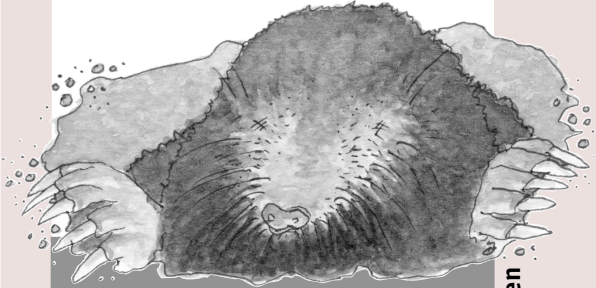
Espoon kaupunki, Mosatonttu oy ja Vappu Ormio 2008

Laajalahden
luonnonsuojelualue

Niemi rauhoitettu on,
metsä siis koskematon.
Aistit valppaina kulje,
luonto vain muistiisi sulje.

Puutarhassa

Konttiainen kaivaa isoilla etu-
tassuillaan multamaahan monihaa-
raisia käytäviä, kun se etsii lieroja,
toukkia ja hyönteisiä. Nurmikolle
ilmestyneet multakasat ovat silkki-
turkin työmaan jätekuormia.

konttiainen

Kontiaiset ja lierot

Yksi lapsista on konttiainen ja loput
lieroja. Rajatun leikkialueen sisällä
konttiainen kulkee takaperin käsillä
kaivausliikkeitä ilmassa haroen ja
ruokaa hakien. Lierot yrittävät
väistellä ahmattia jalat ristissä
kiemurrellen. Kiinni saatu liero
muuttuu saalistavaksi kontiaiseksi.
Leikki loppuu, kun kaikki ovat
kontiaisia.

Totta totisesti

Karkkipussin kokoinen kontiais-
äiti synnyttää heinillä vuorattuun
pesäkammioon 3-8 nakua poikasta.
Ravitseva tissimaito kasvattaa
poikaset kuukaudessa emon
kokoisiksi. Kontiaisen nimi oli
ennen maamyyrä.

Mitä vielä?

Tutkikaa luontokirjoista pikkun-
isäkkäiden eroja: häntiä, korvia,
hampaita, kokoja, turkkien väri-
eroja ja tassujen lumijalkia. Toiset
ovat petoja ja toiset kasvisyöjiä!

Rantalehdossa

Rehevässä rantalehdossa elää
miljoonia pieniä ja jokusia silmin-
kin näkyviä eliöitä. Sienien rih-
mastot kasvavat maan alla ja
näkyvä osa on sen itiöemä.

Sienirihmastot ja itiöt

Lapset jaetaan ryhmiin: hytykät,
rypykät, risakkaat, nahikkaat, nui-
jakkaat ja vinokkaat. Ryhmät ovat
kyykyssä käsi kädessä sienirihmas-
tona ja odottavat käskyä: ”Itiötä
heittäkää: HYTYKÄT!” ja hytykäksi
nimetyt sienet nousevat ylös, nak-
kelevat käsillään näkymättömiä
itiöitä joka suuntaan ja menevät
takaisin kyykkyyn. Käsky toiste-
taan eri sienien nimellä, kunnes
kaikki ovat varmasti saaneet
heittää itiönsä rantalehtoon.

Totta totisesti

Luonnossa saattaa elää vielä
tuntemattomiakin eliöitä.

Mitä vielä?

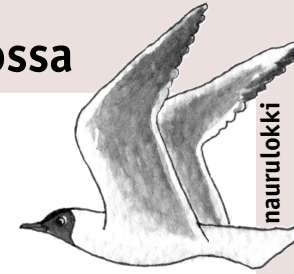
Tutkikaa luopilla eli suurennus-
lasilla lehtomullan elämää.

Lukekaa Laajalahden luonnon-
suojealueesta Metsähallituksen
www.luontoon.fi -sivuilta.

valkojalkahiiippo

Ruovikossa

naurulokki

Kuunnelkaa hiljaa ruovikon ääniä
kuten tuulta, liikennettä, lintujen
laulua, lokkien kirkunaa, suden-
korentojen rapinaa jne. Luonto on
täynnä erilaisia ääniä.

Lintujen äänet

Leikkijät asettuvat riviin ja
reunimmainen raakkuu - livertää
- piipittää kuiskaten jonkun linnun
laulun seuraavalle, joka kuiskaa
kuulemansa seuraavalle. Rivin
viimeinen sanoo ääneen kuule-
mansa. Viestin lähettänyt vastaa
alkuperäisellä ääntelyllä ja kertoo
linnun nimen.

Totta totisesti

Harmaahaikara raakkuu käheästi
”kah-ähr”.

Viiksitimali sanoo
pontevasti ”pshing”
ja näppäillen ”pett pett pett”.

Sinitiaainen kutsuu ”sisisydu”
ja laulaa ”siih siih si-syrrr”.

Naurulokki metakoi
kovaa ”krearr krearr”
ja terävästi ”kek kekek”.

Mitä vielä?

Perustakaa luontobändi pihalla
ja kerätkää soittimet luonnosta
esim. kivikastanjetit, oksapalikat,
jäärumpu, soramarakassit, ruoho-
pilli...

Huvimajalla

Eri hämähäkilajeilla on omansa-
lainen verkko. Etsikää jonkun
hämähäkin verkko ja tutkikaa sitä
tarkkaan.

Käsijalkaiset

Lapset muodostavat ryhmissä
omista raajoistaan monijalkaisia
eliöitä. Esimerkiksi näin: Muuttu-
kaa hämähäkeiksi niin, että jokai-
sessa 8-jalkaisessa hämähäkissä on
neljä lasta, kaikilla vain yksi jalka
ja yksi käsi maassa.

Kun kaikki leikkijät ovat muuttu-
neet käsineen ja jalkoineen sovi-
tuksi eliöksi, otukset liikkuvat has-
sussa raajamuodostelmassa hiukan.
Kompuroinnin ja naurun jälkeen
ohjaaja sanoo uuden lajinimen.

- Nisäkkäät; 4 jalkaa,
esim. korvayökkö-lepakko
- Perhoset; 6 jalkaa,
esim. olkiyökkönen
- Linnut; 2 jalkaa
esim. vihervarpunen
- Niveljalkaiset;
esim. metsäjuoksiainen 30 jalkaa

Totta totisesti

Ristihämähäkki kehrää syljestään
tahmean pyyntiverkon, popsii sen
käytön jälkeen suuhunsa ja kehrää
siitä taas uuden seitin.

Mitä vielä?

Valmistakaa yhdessä herkullinen
hämähäkin näköinen välipala,
esim. sämpyläselkä, kinkkukuviot,
porkkanasuikalejalat,
kurkkusilmät...

ristihämähäkki